

JAN KOCHANOWSKI

**Pieśń XIX (Jest kto,
co by wzgardziwszy
te doczesne
rzeczy...)**

JAN KOCHANOWSKI

PIEŚNI, KSIĘGI WTÓRE

*Pieśń XIX*¹

Jest kto, co by wzgardziwszy te doczesne rzeczy
Chciał ze mną dobrą tylko sławę mieć na pieczy,
A starać się, ponieważ musi zniszczyć ciało,
Aby imię przynamniej po nas tu zostało?

I szkoda zwać człowiekiem, kto bydłęcę² żyje,
Tkając³, lejąc w się wszystko, póki zstawa⁴ szyje;
Nie chciał nas Bóg położyć równo z bestyjami:
Dał nam rozum, dał mowę, a nikomu z nami.

Przeto chciejmy wziąć przed się⁵ myśli godne siebie,
Myśli ważne na ziemi, myśli ważne w niebie;
Służmy poczciwej⁶ sławie, a jako kto może,
Niech ku pożytku dobra wspólnego pomoże.

Komu dowcipu⁷ równo z wymową⁸ dostaje,
Niech szczepi między ludźmi dobre obyczaje;
Niechaj czyni porządek, rozterkom zabiega⁹,
Praw ojczystych i pięknej swobody przestrzega.

A ty, coć Bóg dał siłę i serce¹⁰ po temu,
Uderz się¹¹ z poganinem, jako słusze¹² cnemu;
Prostak¹³ to, który wojsko z wielkości szacuje:
Zwycięstwo liczby nie chce, męstwa potrzebuje.

Śmiałemu wszędy równo, a o wolność miłą
Godzi się oprzeć¹⁴ by więc i ostatnią siłą;
Nie przegra, kto frymarczy na sławę żywotem¹⁵,
Azaby go lepiej dał¹⁶ w cieniu darmo potem?

¹W przypisach gwiazdką oznaczono wyrazy, które są używane do dziś, ale których znaczenie w *Pieśniach* jest odmienne od znaczenia obecnego. [przypis edytorski]

²bydłęcę (starop.) — jak bydło (bydłęcę, po bydlecemu). [przypis redakcyjny]

³tkać (daw.) — wpychać. [przypis redakcyjny]

⁴zstawa (starop.) — starcza. [przypis redakcyjny]

⁵wziąć przed się (starop.) — rozważyć. [przypis redakcyjny]

⁶poczciwy (starop.) — szlachetny (godny czci), dobry. [przypis redakcyjny]

⁷dowcip (daw.) — rozum, inteligencja, talent. [przypis redakcyjny]

⁸wymowa — tu: krasomówstwo, umiejętność przemawiania. [przypis redakcyjny]

⁹rozterkom zabiega — zapobiega sporom, waśniom. [przypis redakcyjny]

¹⁰serce — tu: odwaga. [przypis redakcyjny]

¹¹uderz się — zderz się, stań do walki. [przypis redakcyjny]

¹²słusze (starop.) — jest rzeczą słuszną, przystoi; zob. też: Ks. 2, *Pieśń XV*, w. 9. [przypis redakcyjny]

¹³prostak — głupiec. [przypis redakcyjny]

¹⁴o wolność (...) się oprzeć — walczyć w obronie wolności. [przypis redakcyjny]

¹⁵fymarczy na sławę żywotem — wymienia żywot na sławę (fymarczyć nie ma tu dzisiejszego pejoratywnego znaczenia). [przypis redakcyjny]

¹⁶dać [żywot] — umrzeć. [przypis redakcyjny]

Wszystkie zasoby Wolnych Lektur możesz swobodnie wykorzystywać, publikować i rozpowszechniać pod warunkiem zachowania warunków licencji i zgodnie z *Zasadami wykorzystania Wolnych Lektur*.

Ten utwór jest w domenie publicznej.

Wszystkie materiały dodatkowe (przypisy, motywy literackie) są udostępnione na *Licencji Wolnej Sztuki 1.3*. Fundacja Nowoczesna Polska zastrzega sobie prawa do wydania krytycznego zgodnie z art. Art.99(2) Ustawy o prawach autorskich i prawach pokrewnych. Wykorzystując zasoby z Wolnych Lektur, należy pamiętać o zapisach licencji oraz zasadach, które spisaliśmy w *Zasadach wykorzystania Wolnych Lektur*. Zapoznaj się z nimi, zanim udostępnisz dalej nasze książki.

E-book można pobrać ze strony: <http://wolnelektury.pl/katalog/lektura/piesni-ksiegi-wtore-piesn-xix>

Tekst opracowany na podstawie: *Pieśni Jana Kochanowskiego księgi dwoje*, Drukarnia Łazarzowa, Kraków, 1586

Wydawca: Fundacja Nowoczesna Polska

Publikacja zrealizowana w ramach projektu Wolne Lektury (<http://wolnelektury.pl>). Reprodukacja cyfrowa wykonana przez Bibliotekę Narodową z egzemplarza pochodzącego ze zbiorów BN.

Opracowanie redakcyjne i przypisy: Aleksandra Sekuła, Olga Sutkowska, Piotr Wilczek.

Okładka na podstawie: *They put me here to try to make the world better*, nosha@Flickr, CC BY-SA 2.0

Wesprzyj Wolne Lektury!

Wolne Lektury to projekt fundacji Nowoczesna Polska – organizacji pożytku publicznego działającej na rzecz wolności korzystania z dóbr kultury.

Co roku do domeny publicznej przechodzi twórczość kolejnych autorów. Dzięki Twojemu wsparciu będziemy je mogli udostępnić wszystkim bezpłatnie.

Jak możesz pomóc?

Przeznacz 1% podatku na rozwój Wolnych Lektur: Fundacja Nowoczesna Polska, KRS 0000070056.

Dołącz do *Towarzystwa Przyjaciół Wolnych Lektur* i pomóż nam rozwijać bibliotekę.

Przeznacz darowiznę na konto: [szczegóły na stronie Fundacji](#).